

AL VII-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE NUMISMATICA

În perioada 25–27 mai 1990 s-au desfășurat la Constanța lucrările celui de al VII-lea simpozion național, organizat de Societatea Numismatică Română în colaborare cu Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de domnul Adrian Rădulescu, prefectul județului Constanța, care a subliniat importanța acestei manifestări științifice, prima de după revoluția română din decembrie 1989, ce a intrunit specialiști din întreaga țară. Domnia sa a arătat în continuare posibilitățile noi oferite de revoluția română cercetării științifice din întreaga țară.

Constantin Preda, președintele Societății numismatice române, la rândul său, a atras atenția asupra priorităților și perspectivelor cercetării numismatice românești.

În continuare, directorul Muzeului de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, Mihai Irimie, a prezentat activitatea de cercetare arheologică și numismatică a colectivului din muzeul constanțean și contribuția acestuia la dezvoltarea istoriei naționale.

În încheierea ședinței de deschidere a luat cuvântul Gabriel Custurea, președintele secției Constanța a Societății Numismatice române, care a prezentat aspecte ale activității membrilor filialei constanțene, invitând, totodată, participanții să verniseze expoziția de numismatică organizată cu acest prilej, expoziție în care s-au prezentat cu precădere medalii și insigne legate de istoria Dobrogei, dar din care nu lipseau și principalele momente din istoria națională oglindite în medalistică și insignologie.

Lucrările simpozionului s-au desfășurat în continuare pe secții (de numismatică și de medalistică).

La numismatică numărul comunicărilor a fost mai numeros, acoperind o gamă largă de preocupări ce s-au axat fie pe prezentarea unor tipuri monetare noi sau mai rare în descoperirile de pe teritoriul țării noastre, fie pe analiza circulației monetare în așezări, cetăți sau zone mai mari, fie pe prezentarea unor inventare sau colecții. Nu au lipsit nici comunicări care au pus în evidență tendințele noi în cercetarea de profil, cum ar fi folosirea unor teste matematice în numismatică.

Dintre comunicările de numismatică greacă s-a remarcat cea susținută de V. Mihăilescu-Bîrliba care, pe baza cartării descoperirilor monetare, a analizat etapele pătrunderii monedei macedonene (cu precădere a celei de aur) în Dacia răsăriteană în secolele IV – I i.e.n.

Descoperiri monetare recente au fost puse în evidență de A. Vertan și R. Ocheșanu care au prezentat un valoros tezaur de monede coloniale descoperite la Tomis-Grăniceri, datind din sec. II–III e.n.

In același sens se remarcă și comunicarea lui C. Chiriac ce a prezentat o piesă mai rară în descoperirile monetare din țara noastră – un medalion emis în timpul lui Commodus, găsit într-un mormânt de la Tomis.

Prin problemele puse în discuție s-a remarcat comunicarea profesorului Bucur Mitrea cu tema „Cetățuia daco-romană de la Barboși. Interferențe numismatice, arheologice și istorice” – ce atrage atenția și a supra conservării complexului arheologic din această importantă cetate antică. O notă aparte

a constituit-o comunicarea lui O. Bounegru din Constanța care, analizând emisiunile monetare din sec. II–III e.n., a prezentat tipuri de nave de transport romane înșăpăsite pe monede în perioada amintită.

Contribuții noi a adus și comunicarea lui Gh. Poenaru Bordea și L. Donou care, prin prezentarea unor emisiuni monetare din perioada romană imperială de la Histria, Callatis și Tomis, au pus în evidență tipuri monetare noi, necunoscute pînă în prezent, analizând semnificația unor reprezentări aflate pe aceste monede. În același timp au fost făcute și unele considerații asupra execuției lor artistice în atelierele monetare vestimentare din această epocă.

Valorificarea noilor descoperiri monetare a stat și în atenția cercetătorilor Gh. Popilian și M. Davidescu care, prezentând tezaurul de monede romane imperiale descoperit la Gruiu, județul Mehedinți, ajung la concluzia că acesta ar fi putut fi ascuns cu prilejul unui atac gotic în această zonă în timpul domniei lui Filip Arabul.

O serie de comunicări au fost dedicate numismaticii dobrogene. Astfel, A. Smaranda a prezentat o serie de piese din colecția sa, descoperite în Dobrogea datind din perioada domniei lui Domitian pînă la Valens. Gh. Poenaru, R. Ocheșanu, A. Diaconu, A. Smaranda au prezentat un important tezaur cuprinzînd monede din timpul lui Constantin cel Mare descoperit la Tomis, unul din puinile tezaure de acest fel găsite pe teritoriul Dobrogei, recuperat grație unui pasionat colecționar.

Deosebită a fost comunicarea lui D. Elefterescu de la Muzeul din Călărași, care a prezentat tessere de plumb descoperite la Durostorum (Siliстра), primele

obiecte de acest fel găsite în această zonă, care pînă în prezent nu au fost puse în discuția cercetătorilor români.

Cristina Opaří, de la Muzeul din Tulcea, a analizat circulația monetară de la Ibida (Slava Rusă) în sec. IV–V în care pentru prima oară face un studiu asupra circulației monetare într-unul dintre cele mai mari orașe romano-bizantine din Dobrogea, aducind date destul de consistente îndeosebi pentru secolul V, perioadă în care materialul numismatic este mai rar.

O seamă de comunicări au privit cercetarea numismatică bizantină, fie prin valorificarea pieselor păstrate în colecții particolare, fie în cele de stat. Astfel, V. Rusu, prin prezentarea unei monede emise de Constantin X și Eudokia găsită la Constanța, vine să întregescă puținele mărturii documentare privind descoberirile monetare din sec. XI.

T. Papasima a pus în circuitul științific o serie de monede datând din sec. VI–XI provenite, îndeosebi, din zona Constanța și Medgidia, între care un miliaresson de la Ioan Tzimiskes piesă mai rară în descoberirile monetare de la noi.

Tinând seama de materialul numismatic publicat pînă în prezent, Gh. Măncu Adameșteanu a făcut unele observații asupra circulației monetare în Dobrogea în timpul lui Alexius I (1081–1118).

Complexă și documentară a fost comunicarea lui E. Oberländer Tărnoaveanu care a făcut o trecere în revistă a monedelor bizantine din sec. XII–XV păstrate în colecția Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța (a treia colecție numismatică din țară ca mărime), analizând 1126 monede făcând parte din tezaur sau descoberiri izolate. Colecția analizată cuprindea monede de la toți împărații bizantini din sec. XII, emisiuni ale Imperiului latin de Constantinopol, Niceea, Thessalonic, în cel de-al doilea Țarat bulgar, Imperiul bizantin restaurat sau al celui de Trapezunt. Foarte importante considerăm că sunt cîteva descoberiri din Trapezunt din sec. XV. Autorul a pus în evidență, în același timp, o serie de piese rare și cîteva tipuri monetare inedite. Inte-

resantă pentru tematica simpozionului a fost comunicarea Daniei Bălănescu, de la Muzeul din Reșița, referitoare la inventarul lui Samuel Fekete care a donat colecția sa Colegiului reformat din Odorheiul Secuiesc. Întrucît monedele din acest catalog aparțin unor tezauri importante, din sud-estul Transilvaniei (Tibod, Sf. Gheorghe, Baraolt, Furtușu), este necesară traducerea lucrării, precum și lămurirea unor aspecte legate de proveniența acestor piese păstrate azi în colecția Muzeului din Odorheiul Secuiesc.

O seamă de comunicări au fost consacrate numismaticii medievale. Astfel, cercetătorul Octavian Iliescu pună în discuție tezaurul de la Văcăreni, jud. Tulcea (ce cuprinde ducați emisi de Mircea cel Bătrîn și Vlad I în Țara Românească, grosi bulgărești emisi în Țaratul de la Vidin de Ioan Gracimir, aspirii turcești de la Baiazid I și un dirhem tătăresc) aducind precizări privind numele hanului Hoardei de aur, Ordú Malic Han, ce a emis monede de argint în anul 1361 în monetăria de la Sarai el Gedédel (Saraul Mare).

Interesante concluzii au fost trase de Emil Emandi care, analizând repertoriul descoberirilor monetare din fostele orașe-capitale ale Moldovei, Baia, Siret și Suceava în sec. XIV–XV, a subliniat rolul monedei moldovenesti în circulația monetară a epocii, alături de monedele străine aflate pe piață.

Observații importante a făcut și V. Butnariu asupra circulației monetare din Transilvania în sec. XVI–XVII. Autorul prezintă și o metodă modernă de cercetare a descoberirilor monetare din perioada analizată prin prezentarea unui tabel sinoptic ce insumează trecerea în revistă a peste 60.000 monede publicate în decursul timpului de cercetătorii transilvăneni. Cîteva studii au fost consacrate numismaticii otomane. Astfel, Luana Popa și Eugen Nicolae, prezentând un tezaur de aspiri otomani din sec. XV–XVI păstrat în colecția Muzeului județean Brașov, pun în evidență 4 monede false de la Baiazid II provenind, după opinia autorilor, din Țara Românească din timpul lui Radu cel Mare, pe-

rioada în care în documentele vremii este semnalată circulația monedelor false.

Din colecția numismatică a Institutului de Arheologie din București, Eugen Niclaș a prezentat un aspru otoman hibrid (ce are pe avers însemnele monetăriei din Novo Brdo, iar pe revers cele ale monetăriei din Sidre Caisi), unică în descoberirile monetare din țara noastră. Consideră că această piesă ar fi putut fi executată la Sidre Caisi în timpul lui Soliman Magnificul în perioada căreia se deschide activitatea acestei monetării, unde, potrivit documentelor de epocă, sultanul aduce meșteri și ușenile noi.

La rîndul său, G. Custurea, prezentind un tezaur otoman păstrat în colecția Muzeului de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, a făcut unele considerații privind penetrația și circulația monedei otomane pe teritoriul Dobrogei în sec. XVI–XVII.

Valorificind descoberirile monetare recente păstrate la Muzeul Național de Istorie din București, Constanța Șirbu și Ana Maria Velter au prezentat un tezaur datând din sec. XVI–XVII găsit la Dridu-Snagov, jud. Ialomița. Pornind de la analiza conținutului său, autorele aduc date noi privitoare la circulația talerilor austrieci și din Țările de Jos, ca și a realilor spanioli în sec. XVII pe teritoriul Țării Românești, subliniind că, deși integrată în politica economico-financiară a Imperiului otoman, Țara Românească a știut să profite de circumstanțe favorabile și de asezarea sa geografică pentru a-și afirma propriile sale interese și pentru a-și crea o deschidere spre comerțul internațional.

În cadrul sectiei de medalistică au fost susținute 14 comunicări ce au reflectat preocuparea numismatilor români de a pune în circuitul științific noi date privind activitatea medalistică cit și a unui domeniu mai puțin cercetat – cel al insigniilor ce s-a dovedit a fi un bogat izvor de informații. Despre activitatea medalistică a a românilor din Republica Moldova a vorbit N. Curdov care a prezentat trei medalii dedicate lui M. Eminescu emis

cu ocazia centenarului morții poetului. Aceste medalii sunt opera sculptorului Simon Odăinic.

Sărbătorirea a 150 de ani de la nașterea lui Ion Creangă a prilejuit emiterea în 1989 a unei medalii de bronz executate după proiectele sculptoarei Brunhilda Petrovna Ebelbaum, medalie ce a fost distribuită participanților cit și colecționarilor cu ocazia comemorării acestui eveniment. În încheierea comunicării sale autorul a prezentat și medalia de „laureat al premiului Vasile Alecsandri pentru artă teatrală” executată în anul 1971.

Deosebit de interesantă a fost comunicarea Marii Dogaru care, pe baza unor documente inedite, aduce date noi privind medalia dedicată lui Mihail Eminescu în 1909, și anume imprejurările emiterii, costul medaliei, numărul de exemplare confectionate și difuzarea acesteia.

Medalistica dobrogeană a fost pusă în discuție în comunicările lui M. Bălăbănescu ce a prezentat medalia expoziției agricole din Constanța (1898) acordată unui localnic (Vasile Cotoru), Cristache Gheorghe trece în revistă toate medalile dedicate unirii Dobrogei cu România.

M. Cîrlan face cunoscută o medalie recent bătută la Sulmona (Italia) dedicată înfrățirii Constanței cu acest oraș în care s-a născut marele poet Publius Ovidius Naso.

Valorificând bogata colecție medalistică a Muzeului Național de Istorie, Constanța Știrbu puntează în circuitul științific două medalii franceze inedită dedicate medicului român George Assaky în perioada de început a activității sale științifice (în anii 1882 și 1886) ce dovedesc prefațarea de către s-a bucurat peste hotare marelui savant român deschizător de drumuri în medicina românească pe tărîmul chirurgiei, fiziolgiei și embriologiei.

Citeva medalii străine mai puțin cunoscute consacrate reginei Maria a României au fost semnalate de Dulciu Morărescu, iar Valerian Crafu a atras atenția asupra unei medalii mai rare păstrată în colecția sa dedicată căsătoriei împăratului Napoleon cu Maria Luiza în anul 1810.

Insigne rare cu valoare deosebită a prezentat V. Umlauf, dintre care amintim insigna emisă în 1859 cu prilejul Unirii Principatelor. Insignele Societății Sodalilor din Brașov și Sibiu din anul 1864, insigna Societății „Horia, Cloșca și Crișan” fondată în 1897 în satul Ohaio (SUA), insigna Societății Mihai Viteazul bătută de români din New York și împărtășită unor unioniști, insigne emise între anii 1890–1912, dedicate Societății micilor meseriași, societății brutarilor, coaforilor, Societății Dacia Română din Burdujeni. Celeste sint dedicate unor manifestări internaționale,

între care amintim; insigna primului Congres Internațional al Studenților (Torino 1898), sau al XII-lea Congres Interparlamentar Internațional de Arbitraj ce a avut loc în 1904 la Louisville (SUA) etc.

Alte trei comunicări susținute de L. Popa, I. Dogaru și D. Nestor au fost consacrate evenimentelor din 15 noiembrie 1987 de la Brașov și revoluției române din 22 Decembrie 1989 pentru comemorarea acestor pagini noi din istoria României de azi. Astfel s-au evidențiat medalii și insigne emise la Brașov, București și Constanța.

Lucrările simpozionului s-au încheiat cu o vizită la Muzeul Arheologic de la Adamclisi precum și la Santierul arheologic deschis în apropierea monumentului triumfal de la Adamclisi Tropaeum Traiani.

Organizarea excelentă a simpozionului de la Constanța, conținutul comunicărilor, cit și discuțiile purtate au intrunit aprecierea tuturor participanților.

Vîitorul simpozion național de numismatică (al VIII-lea) sperăm la fel de reușit, să stabilește să aibă loc în anul 1991 la Bîrlad.

CONSTANȚA ȘTIRBU

A X-A EDIȚIE A FESTIVALULUI DE POEZIE LUCIAN BLAGA

Una mai însemnată pentru L sebeșeni un prilej de bucurie susținută și de plăcute aduceră aminte. Este momentul în care în același gînd de prefață a marelui poet și filozof se adună pentru a-l omagia cei ce-l iubesc și lăudăsc pentru veșnicie. Festivalul din acest an s-a desfășurat sub semnul libertății spirituale și a unei deschideri spre prezentarea operei blagiene în adevărată sa valoare, de data aceasta fără restricții și cenzură.

Așa cum o spunea în „Hronicul și cîntecul vîrstelor”, poetul a fost legat susținută de orășelul Sebeș-Alba, „de ale sale colțuri, făpturi și priveliști”. Născut la Lancrâm, și-a petrecut primii ani de școală la Gimnaziul săsesc din Sebeș, locuind în gazdă și apoi cu familia în oraș. Atmosfera medievală, clădirile roase de vremi l-au fascinat întotdeauna, iar anii adolescenței petrecuți aici i-a evocat cu nostalgia și placere.

Sebeșul l-a omagiat în acest an în perioada 6–9 mai, date

care marchează trecerea în neînță și nașterea poetului. Cu acest prilej au fost organizate ample manifestări: dezvelirea bustului scriitorului, opera sculptorului Romul Ladea, sesiunea de comunicări sub genericul „Lucian Blaga – integritate spirituală”, vernisajul expoziției fotodокументare „Hronicul și cîntecul vîrstelor”, recitalul de poezie susținut de actorii bucureșteni Lucia Mureșan, Adela Mărculescu și George Oancea, gala laureaților de la concursul de creație, spec-